

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

עשרה בטבת

(חלק כה)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ויחי, חיד טבת, ה'תשפ"ו (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

עשרה בטבת

הסיבות דג' הצומות, הרי מטעם זה חמור הוא יותר מג' הצומות? –

וכיון שחורבן בית שני (והגלות שע"ז) הוא המשך דחורבן בית ראשון² (ובפרט שאפילו הגאולה בזמן בית שני לא היתה גאולה שלימה, שהרי בבית שני „חסרו ה' דברים"⁸ וכו') – נמצא, שעשרה בטבת הוא ההתחלה והסיבה דכללות ענין הגלות.⁹

ב. מצינו בתורה כלל¹⁰, שהקב"ה מקדים רפואה למכה, שפירושו – שנותן את הכח לאופן הנעלה ביותר ברפואה, שהוא האופן ד„לא אשים עליך“¹¹: אין זו רפואה המועילה מכאן ולהבא בלבד, או אפילו רפואה הפועלת למפרע¹², אלא יתר על כן: מלכתחילה „לא אשים עליך“.

א. תענית עשרה בטבת היא מטעם זה, שבו (באותו היום) סמך מלך בבל .. על ירושלים והביאה במצור ובמצוק¹, ועי"ז החל ענין הגלות בכללותו. המאורעות שלאחרי זה, בשבעה עשר בתמוז (הובקעה העיר²), בתשעה באב (חורבן ביהמ"ק) ובג' בתשרי או בר"ה³ (הריגת גדליה), היו (בפשטות) המשך דהמצור על ירושלים.

(ויש לומר, כמו שנתבאר במקום אחר בארוכה⁴, שזהו הביאור בדעת האבודרהם⁵ שתענית עשרה בטבת יש בה תוקף וחומרא לגבי שאר ג' הצומות, שאפילו ה' חל בשבת לא היו יכולים לדחות ליום אחר מפני שנאמר בו⁶ בעצם היום הזה כמו ביום הכפורים – דכיון שהוא המקור לכל

1) לשון הרמב"ם הל' תעניות פ"ה ה"ב. וראה מ"ב כה, א"ב; ירמ"ג נב, ד"ה; יחזקאל כד, ב (וראה לקו"ש ח"כ ע' 527 הערה 21).

2) ראה לקו"ש חט"ו ע' 421 הערה 82.

3) ראב"ע זכר"ה, יח. רד"ק שם ז, ה. ב"י לטאו"ח סו"ס תקמט בשם רבינו ירוחם.

4) לקו"ש חט"ו שם. ח"כ ע' 354. וראה עד"ז שו"ת שואל ומשיב מהד"ק ח"ג סקע"ט.

5) הל' תעניות, הובא בב"י לטאו"ח סתק"ג. וראה לקו"ש חט"ו שם ע' 420 הערה 78. ח"כ שם הערה 29.

ולהעיר, שגם לפי ההלכה (שו"ע או"ח סתק"ג ס"ג) ש„כל ד' צומות הללו אם חלו להיות בשבת נדחין“ – ישנה חומרא בעשרה בטבת לגבי שאר הצומות, שרק הוא אפשר לחלו בערב שבת (מג"א שם סק"ה) (כקביעות שנה זו), ואז משלימין עד צאת הכוכבים גם אם התפלל תפלת ערבית של שבת מבע"י (רמ"א או"ח טרמ"ט ס"ד. שו"ע אדה"ז שם ס"ב).

6) יחזקאל שם.

7) עפ"ז מתורצת (בפשטות) קושיית הלח"מ (הל' תעניות שם) „טבת .. ה' לנו לשנות ליום אשר סמך צר ידו על העיר בחרבן בית שני דחמיר לך“ (כמו שמתענין ב"ז תמוז ולא בט' תמוז) – כי שאני עשרה בטבת שענינו התחלת כל הפורעניות, וההתחלה דגלות היא מבית ראשון דוקא.

8) יומא כא, ב.

9) כידוע שבכו"כ ענינים אין גלות מצרים בכלל הגלויות – שאינם אלא ארבע, והרי ה' לפני מ"ת, ורק במ"ת נהיית לעם לה"א וכו' (ראה תבא כז, ט (ברכות סג, ב). וארא ו, ז וברבינו בחיי שם. יתרו יט, ה"ו. ועוד). ואכ"מ.

10) ראה מגילה יג, ב. מדרש לקח טוב שמות ג, א.

11) בשלח (טו, כו) וברש"י שם (לפי פשוטו). וראה ברכות ה, א.

12) ראה צפ"ע לרמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב בסופה.

העיר הנצורה אינו יכול לצאת ממנה, דהיינו שזהו מצב שבו הכל חייבים להשאר ביחד באותה העיר

וכל „זר“ שאינו מתושבי העיר אינו יכול להכנס – נמצאים שם בני ישראל בלבד

אנשי העיר ירושלים, שענינה – „עיר שחוכרה לה יחדיו“¹⁷, עיר המחברת ומאחדת את כל ישראל.

ויתר על כן: ענינה של ירושלים הוא (כנרמז בשמה) – ירא שלם¹⁸, שלימות היראה. וכמו שכתבו ראשונים¹⁹, שירושלים השפיעה יראת שמים על כל אלו שהיו באים לשם ורואים את העבודה במקדש וכו', והשפעה זו נותרה בנפשם גם לאחר חזרתם לביתם.

כלומר: המצור על ירושלים מביא לכך, שלא זו בלבד שכל ישראל יהיו באחדות, אלא יתירה מזו, שאחדות זו תהי' באופן של „שלימות היראה“ – אחדות המיוסדת על תורה ומצוות וקדושה²⁰.

ונמצא, שהתחלת ענין הגלות היתה באופן שה„מכה“ גופא היתה צריכה לגרום ל„רפואה“. ואדרבה: ה„רפואה“ קודמת למכה: ענין האחדות שגורם המצור מתחיל ובגלוי תיכף בהתחלת המצור, עוד בטרם מורגשת ה„מכה“

ומזה מובן גם, שאף בנוגע ל„מכה“ דגלות מקדים הקב"ה רפואה למכה: עוד בטרם החל ענין הגלות [והיינו, כנ"ל, בעת ש„סמך מלך בכל . . על ירושלים“] כבר הורה הקב"ה מהו תוכן ה„רפואה“ ובאופן של „לא אשים עליך“.

אמרו חז"ל¹³ שהסיבה לתוקף ואורך גלות זה האחרון (עד ש„לא נתגלה קצם“) היא העון דשנאת חנם. ועפ"י פשוט שה„רפואה“ (הגאולה) לגלות היא ההיפך מזה – אהבת חנם, אהבת ישראל, ובשלימותה אחדות ישראל;

ואף בנוגע לחורבן בית ראשון שהי' (לא מצד הסיבה הנ"ל, אלא) מחמת ג' העבירות דעבודה זרה גילוי עריות ושפיכת דמים¹⁴, ידועים דברי חז"ל¹⁵, שאפילו כאשר ישראל הם עובדי עבודה זרה ר"ל, הנה אם יש אחדות ביניהם, אין לאיש כל שליטה עליהם,

– ולפי זה צריך לומר, שעוד בטרם החלה ה„מכה“ דגלות, הנה כבר „במצור“ גופא (סמך מלך בכל) נתן הקב"ה את הכח לשלום ואחדות – מקדים רפואה למכה.

ג. והביאור בזה:

פעולתו של מצור בפשטות היא – ש„אין יוצא ואין בא“¹⁶, שאיש מבני

17 תהלים קכב, ג. ולהעיר מירושלמי (עה"פ) חגיגה פ"ג ה"ו. וראה חגיגה כו, א.
18 תוד"ה הר – תענית טז, א (וראה ב"ר פנ"ו, י וברשי' ומת"כ שם). וראה לקו"ת ר"ה ט, ב. ועוד.
19 תוד"ה כי מציון – ב"ב כא, א (בשם הספרי. וראה לקו"ש חט"ו ע' 234 שוה"ג להערה 47. וש"ס¹). רשב"ם ראה יד, כג.
20 ראה בארוכה תו"ח שם (עג, ג ואילך) שאמיתית ענין האחדות הוא בקדושה דוקא.

13 יומא ט, ב ובחדא"ג מהרש"א שם. לקו"ת מטות פו, א. ועוד.
14 יומא שם.
15 ב"ר פל"ה, ו. וש"ס. וראה תו"א נח ד"ה ויאמר ג' עם אחד ג'ו. תו"ח שם ד"ה ויהי כל הארץ. ובתו"ח שם (סד, סע"ב) שמכיון שבבית ראשון הי' בהם שלום ואחדות ויתר להם ה' ההחזירם לע' שנה.
16 ל' הכתוב – יהושע ו, א.

שגרמו ל„אותן הצרות” – „נשוב להטיב”²³.

ומובן, שלכל לראש מזכיר עשרה בטבת לכל אחד מישראל, שהדרך לבטל „אותן הצרות” הרי היא – אהבת ישראל ואחדות ישראל, שיהיו כל ישראל מאוגדים ביחד, עד לאופן של „חבורה לה יחדיו”; ובאחדות השייכת לשלימות היראה ובית המקדש (הפנימי – ושכנתי בתוכם) – אחדות המיוסדת על התורה ומצוותי.

ואז יהי ביטול הצומות²⁴, ויתר על כן – הצומות יתהפכו „להיות יום טוב”²⁵ וימי ששון ושמחה”²⁴;

וכיון שה„ירידה” דעשרה בטבת גדולה מהירידה דשאר הצומות (כנ”ל סעיף א), תהי גם העלי גדולה יותר, ויהי יום זה במדרגת „נצם היום הזה” בדוגמת יום הכפורים למעליותא – שבת שבתון שלמעלה משבת²⁶, „העשירי²⁷ יהי קודש”²⁸.

(משיחת עשרה בטבת תשמ”ג)

(והצרות) של המצור, ועאכו”כ לפני שמתקיימת מטרת המצור – כיבוש העיר.

ועפ”ז – מובן²¹ הביטוי האמור בענין המצור, שאינו רגיל כלל: סמך מלך בבל – משורש סמיכה ועזרה²².

ויתר על כן: לא הי זה מצב שישראל נכנסו אליו בבחירתם, אלא נבוכדנאצר הכריחם להמצא במעמד ובמצב שבדרך הטבע גרם והביא לאחדות ישראל בירושלים יחד עם בית המקדש, שהי בכחו לבטל את המצור (עד לאופן של „לא אשים עליך”!)

[אלא שהבחירה החפשית לא ניטלה מהם – ולמעשה מצב „המצור” לא הביא לאחדות (אמיתית), וממילא הי ביכולת נבוכדנאצר לשלוט עליהם].

ד. ענינם של ד’ הצומות הרי הוא – „לעורר הלכבות לפתוח דרכי התשובה”²³, שע”י „זכרון” הדברים

24) רמב”ם שם ספ”ה. וראה בארוכה לקו”ש חט”ו ע’ 413 ואילך.

25) ראה לקו”ש שם הערה 14.

26) ראה לקו”ש שם ע’ 421.

27) בחדשים (טבת) וגם בימי החודש (עשרה שבו) – ראה גם לקו”ש ח”כ ע’ 528-9.

28) בחוקותי כז, לב (וראה בכורות נח, ב. זח”ב רעא, א. בחיי ר”פ תרומה). וראה לקו”ש שם.

21) ראה גם לקו”ש ח”כ ע’ 518 ואילך.

22) כמו סומך ה’ לכל הנופלים (תהלים קמה, יד) ועוד. ולהעיר מספר השרשים להרד”ק ערך סמך: ענין השמות האלה . . המשען . . ויש ענין קרוב לזה הענין סמך מלך בבל . . הקירוב והסיבוב.

23) רמב”ם הל’ תעניות רפ”ה. וראה שם פ”א ה”ב.

